

Wat is er mis met onze maatschappij?

De conclusies van een tiental discussiesessies met een groep van circa 100 prominente Nederlanders waren verbazingwekkend unaniem en werden vastgelegd in onze eerste publicatie: 'De Publieke Zaak in de 21e Eeuw', onder eindredactie van Pieter Winsemius. Centraal stonden de vragen: wat is er mis met onze maatschappij en wat kunnen wij daaraan doen?

Wat is er mis?

De Nederlandse maatschappij - en met haar in min of meerdere mate die van alle ontwikkelde landen - staat voor de uitdaging om nieuwe vormen van samen leven en samen besturen te ontwikkelen, die het mogelijk maken om - rekening houdend met de enorme veranderingen in ons maatschappelijke ecosysteem- maximale welvaart en welzijn voor een ieder te bereiken.

Zonder fundamenteel nieuwe rollen en nieuw functioneren van burgers, bedrijfsleven en bestuurders zal deze maatschappij verder economisch en sociaal afglijden. Nu al worden we gezamenlijk geconfronteerd met:

- **Een maatschappij**, die op vele plaatsen, ondanks de bewonderenswaardige inspanningen van zo velen, dreigt uit een te vallen.
- **Een publiek/politiek systeem**, dat, ondanks de bewonderenswaardige inspanning van sommigen, veelal niet in staat blijkt om die primaire zaken te bewerkstelligen, die wij als burgers eigenlijk met zijn allen willen.
- **Een belevingswereld**, waar het vertrouwen tussen alle spelers onderling een absoluut dieptepunt heeft bereikt.

Niet alleen is er een nieuwe visie vereist op de passende rollen voor elk van de spelers in onze maatschappij: burger, overheid, onderneming, NGO en vereniging, maar minstens even belangrijk is het - en waarschijnlijk nog veel lastiger - om deze visie in de praktijk te realiseren tegen alle natuurlijke krachten in die wars zijn van echte veranderingen.

Wat doen we er aan?

In verschillende publicaties van De Publieke Zaak worden denkbare gewenste ontwikkelingen geschetst. In volgende edities zullen we daar ook nader op ingaan. Voor nu volsta ik met de conclusie, die uit de Groep van 100 nadrukkelijk naar voren kwam, namelijk dat de noodzakelijke veranderingen niet uit de bestaande instituties voort zullen kunnen komen. Daartoe zijn deze te zeer gevangen in hun eigen netten van belangen, media en culturen.

De veranderingen zullen moeten worden geïnspireerd door een coalitie van '*grass roots*' partijen en spelers, die los staan van politieke belangen en niet verbonden zijn met of afhankelijk zijn van bestaande systemen en oplossingen. De Publieke Zaak wil een katalysator zijn in dit proces van dialoog en ontwikkeling. Daarbij wil De Publieke Zaak op geen enkele wijze een blauwdruk voor een nieuwe

maatschappij opleggen. Wij zien onze rol veeleer in het signaleren van knelpunten, het suggereren van mogelijke oplossingen en het inspireren van een zo breed mogelijke groep om actief mee te denken en te doen in het proces van transitie naar deze nieuwe wereld voor ons allen.

Daarbij ziet De Publieke Zaak duidelijk twee werkvelden, die elkaar overigens wel sterk beïnvloeden: de maatschappij en het politiek/bestuurlijk systeem. De volgende visies werden voor deze beide werkvelden geformuleerd:

- De maatschappij, dat zijn wij! De burger - in al zijn verschijningsvormen van individu tot onderneming - zal weer veel meer verantwoordelijkheid moeten krijgen voor het maatschappelijk wel en wee in eigen omgeving en invloedssfeer.
- De cultuur van het politiek/bestuurlijke systeem loopt honderd jaar achter bij de werkelijkheid! De wijze van werken en denkmodellen van politiek en overheid lijken nog grotendeels ontleend uit de periode van de Industriële Revolutie, terwijl we ons midden in de Emotionele Revolutie bevinden. De opzet van de overheid verdient in al zijn dimensies - zoals definitie van rol, organisatiestructuur en kwaliteit van processen - een complete revisie.

Het staat er wat cru, maar er is dan ook een schreeuwende behoefte aan geïnspireerde en maatschappelijk actieve burgers en aan een dramatische verbetering in de kwaliteit van het publieke debat - van Tweede Kamer tot buurtoverleg.

Frederique Wolvenkamp
21 juni 2007